

FTAXP 06.35.51
ЭОЖ 330.59

<https://doi.org/10.46914/1562-2959-2020-1-4-61-67>

Г.Б. САХАНОВА,¹
PhD, доцент.
«Туран» университеті¹

ЗАМАНАУИ ҚАЗАҚСТАН ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ӘЛЕУМЕТТІК САЯСАТТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

Андатпа

Мақала тақырыбының өзектілігі әлеуметтік-саяси тұрақтылыққа кепілдік беретін және қазіргі мемлекеттердің дамуын болжайтын әлеуметтік саясаттың оңтайлы модельдерін іздеу проблемасымен байланысты. Экономикалық құлдырау кезеңінде әлеуметтік сала әлсіз болады, халықтың қанағаттанбауы және әлеуметтік дағдарыс саяси салаға көшуге әкеледі. Мемлекеттің алдында әлеуметтік саланы тұрақтандыру немесе бақылауды күшейту үшін экономикалық және саяси кеңістікті ырықтандыру тұр. Дағдарыс жағдайында мемлекет әлеуметтік кепілдіктердің бұрынғы деңгейін сақтауға және басым бағыттарды қолдауға ұмтылады. Осыған байланысты азаматтық қоғам мен мемлекеттің өзара іс-қимылының негізгі бағыты әлеуметтік саясат саласы болып табылады. Мемлекеттің әлеуметтік саясаты үкімет жұмысының негізгі мазмұны мен мақсаты болып табылады. Саяси күштер қоғамның өмір сүру деңгейін сақтауға және жақсартуға ықпал ететін жағдайларда заңды болып табылады. Әлеуметтік мәселелерді шешу сияқты. Осыған байланысты әлеуметтік саясатты жүзеге асыру заңдылықтарын зерттеу және оларды әлеуметтік, экономикалық және саяси шындықта қолдану өзекті және маңызды болып табылады.

Тірек сөздер: әлеуметтік саясат, билік, әлеуметтік топтар, нормалар, жеңілдіктер, зейнетақы, тұрақтылық, әлеуметтік кепілдіктер.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, нарықтық қатынастар орнату арқылы қоғамның барлық секторларын басқару мүмкін емес. Осыған байланысты, биліктің тиісті органдарының басқарушылық және бақылау қызметімен сипатталатын мемлекеттік араласу жүйесін қолдана отырып, нарықтық тетіктерді қолдау қажет [1].

Мемлекет әлеуметтік саясатты дамытудың басым бағыттарын анықтайды, осы бағыттардағы резервтерді жинақтайды, арнайы әлеуметтік бағдарламаларды негіздейді, демографияны реттейді және еңбек қатынастарының дамуын ынталандырады.

Әлеуметтік қорғау субъектілері – бұл Қазақстан Республикасындағы биліктің үш тармағы: заң шығарушы, атқарушы және сот. Мемлекет пен жұмыс істеп тұрған институттар әлеуметтік саясаттың негізгі бағыттарын айқындайды, заңнамалық база құрады, оны іске асыруды және азаматтардың орындалуын қамтамасыз етеді. Субъектілер арасында келесілерді атап өтуге болады: қоғамдық ұйымдар, қайырымдылық қорлары, саяси партиялар, балалар мекемелері, әлеуметтік саясатқа әсер ететін әлеуметтік қорғау Қызметін көрсететін жеке тұлғалар, баспаналар, балалар үйлері, қосымша білім беру мекемелері, консультациялар, сондай-ақ олардың қызметкерлері жеке топ болып табылады.

Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік саясаттың мақсаты жеке адамның және әлеуметтік топтардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, жеке адамның үйлесімді дамуы үшін мүмкіндіктер жасау болып табылады.

Оның негізгі міндеттерін атап өту керек:

- ◆ балаларды, ана мен баланы әлеуметтік қорғау саласында мемлекет белгілеген нормаларды іске асыру;
- ◆ заманауи жүйенің қоғамның қазіргі талаптарына бейімделуі;
- ◆ жүйені дамыту, көрсетілетін қызметтер тізбесін кеңейту, әлеуметтік көмектің мемлекеттік емес түрлерін қолдау;
- ◆ халықтың әртүрлі санаттарына сараланған тәсіл қағидасына сәйкес халықты әлеуметтік қорғауды жетілдіру;
- ◆ әлеуметтік қолдаудың белсенді түрлерін қолдану.

ҚР халықты әлеуметтік қамтамасыз ету және әлеуметтік қорғаудың нақты міндеттері мен тәртібін айқындайтын жұмыстың негізгі бағыттарын ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі айқындайды. Атап айтқанда:

- ◆ азаматтардың денсаулығын сақтау;
- ◆ еңбекке ақы төлеудің ең төменгі мөлшерін белгілеу;
- ◆ мұқтаждарға, мүгедектерге, қарттарға қолдау көрсетуді қамтамасыз ету;
- ◆ азаматтардың еңбегін қорғау, отбасы мен ананы қолдау;
- ◆ мемлекеттің зейнетақы, жәрдемақы, жеңілдіктер және басқа да төлемдерді белгілеуі.

Бүгінде жаңа экономика жаңа білікті жұмыс күшін құруды талап ететіндіктен, еңбек нарығының тиімділігін арттыру қажет.

Осыған байланысты мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Үкімет 2017–2021 жылдарға арналған жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті тиімді дамыту бағдарламасын қабылдады.

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасы еңбек нарығында сұранысқа ие кәсіптік дағдыларға қол жеткізудің тиімді жүйесін құруға бағытталған. Бұдан әрі, жаппай кәсіпкерлікті дамытуға, халықтың әлеуметтік қорғалмаған жіктерін қолдауды қамтитын бизнес-делдалдықтың тиімді моделін құруға бағытталған [2].

Сонымен қатар, мемлекеттік көмек элементтерінің бірі мемлекеттік бюджеттен төлеу болып табылады. Кепілдендірілген жәрдемақыларды төлеу үшін мүгедектерді әлеуметтік қамтамасыз ету, мүгедектердің медициналық, психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік-экономикалық қызметі, ағзаның қызметін қалпына келтіру, өзіне-өзі қызмет көрсету, оңалтуды қамтамасыз ететін кәсіби қызметтің әр түрлі мекемелерін қалпына келтіруге қаражат бөлінеді.

Үйде тәрбиеленетін және оқитын мүгедек балаларға әлеуметтік көмек психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық комиссияның қорытындысына сәйкес тағайындалады. Егер мүгедек балаларды тәрбиелеу жалпы немесе жеке меншік мектепке дейінгі ұйымдарда және басқа да білім беру мекемелерінде мүмкін болмаса. Әлеуметтік көмектің мөлшері тоқсан сайын 6,5 АЕК құрайды.

Бірінші бағдарлама – «Жұмыспен қамту–2020». Бағдарламаның мақсаты – жұмыспен тұрақты және нәтижелі қамтуға жәрдемдесу есебінен халықтың табысын арттыру.

Бағдарлама бірінші кезекте білім беруге, жұмысқа орналасуға, өз бизнесін құруға және мұндай мүмкіндіктер болмаған кезде экономикалық өсу нүктелеріне ерікті түрде көшуге жәрдемдесуге бағытталған.

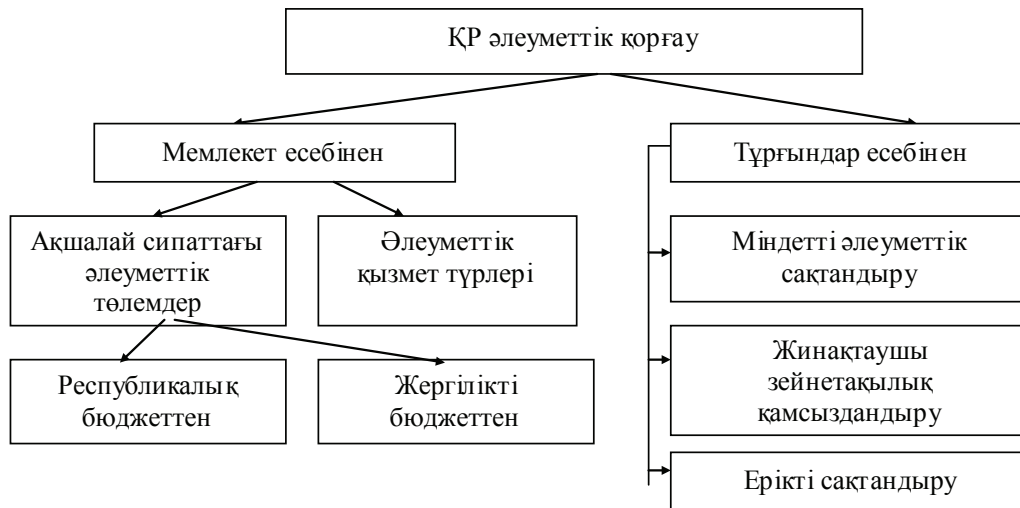
Бағдарлама үш бағыт бойынша іске асырылатын болады:

- ◆ білім беру нарығында өзін-өзі жұмыспен қамту және жұмыссыз және халықтың аз қамтылған топтарына жұмысқа орналасуға көмек;
- ◆ ауылдық жерлерде кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесу;
- ◆ жұмыс күшінің жұмылдыруды арттыру [3].

«Самұрық-Қазына» жылжымайтын мүлік қоры» АҚ қаржыландыратын кезекті «Қолжетімді тұрғын үй–2020» әлеуметтік бағдарламасында негізгі міндет қолжетімді бағамен тұрғын үймен қамтамасыз ету болып табылады. «Қолжетімді тұрғын үй–2020» бағдарламасын іске асыру шеңберінде қор тұрғын үйдің 2 нұсқасын қарастырады: сатып алу құқығымен тікелей сату. Аталған бағдарламаға сәйкес, 2016 жылы Астана («Шығыс», Тараз (екі 25 қабатты ғимарат) қалаларында тұрғын үй кешендері пайдалануға берілді. Ақтөбеде («Юнис Сити» тұрғын үй кешені), Алматыда («Асыл Арман» тұрғын үй кешені). «Қолжетімді тұрғын үй–2020» бағдарламасын іске асыру шеңберінде қор үкімет пен әкімдіктердің қолдауымен шешілуі мүмкін проблемалармен бетпе-бет келеді.

1-суретке (б. 63) сәйкес қазіргі уақытта Қазақстанда базалық, міндетті және ерікті деңгейлерден тұратын көп деңгейлі зейнетақы жүйесі жұмыс істейді.

Базалық деңгейде мемлекет базалық жәрдемақыларды ең төменгі деңгейде төлеуді қамтамасыз етеді. Міндетті деңгейде – мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорынан төленетін тиісті әлеуметтік төлемдер, өмірді сақтандыру компанияларынан төленетін сақтандыру төлемдері және зейнетақы қорларынан төленетін зейнетақы төлемдері. Ерікті деңгейдегі төлемдер ерікті жарналар негізінде жүргізіледі [4].

Сурет 1 – Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік қолдау жүйесі

Ескертпе – [4] көзі негізінде автормен құрастырылды.

Зейнетақы төлемдері азаматтардың келесі санаттарына жүзеге асырылады:

- ◆ 1998 жылғы 1 қаңтарына дейін зейнетақы алушылар;
- ◆ зейнеткерлік жасқа толғандар.

Арнаулы атақтар берілген және біліктілік сыныптары белгіленген әскери қызметшілерге, арнаулы мемлекеттік және құқық қорғау органдарының, мемлекеттік қызметтің қызметкерлеріне еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақы төлемдерін алу құқығы. Сондай-ақ, 2012 жылғы 1 қаңтардан бастап арнаулы атақтарға ие болу және нысанды киім киіп жүру құқықтары жойылған адамдарға беріледі.

Зейнетақы төлемдерін алушы қайтыс болған жағдайда, біржолғы төлем жасалуы тиіс. Мүгедектігі бойынша, оның ішінде мемлекеттік базалық зейнетақы төлемі бойынша алушының сомасы, оның отбасына не жерлеуді жүзеге асырған адамға «Республикалық бюджет туралы» заңда тиісті қаржы жылына белгіленген 15,7 еселенген айлық есептік көрсеткіштің мөлшерінде төленеді.

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасын және «Зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» ҚР Заңын орындау үшін 2020 жылғы 1 сәуірдегі жағдай бойынша бекітілді:

- ◆ айлық есептік көрсеткіш (АЕК) – 2 778 теңге;
- ◆ ең төменгі зейнетақы – 40 441 теңге;
- ◆ ең төменгі күнкөріс деңгейі (КД) – 32 668 теңге;
- ◆ базалық зейнетақы төлемінің ең төменгі мөлшері – 17 641 теңге;
- ◆ ең төменгі жалақы – 42 500 теңге.

Асыраушысынан айырылған жағдайда әлеуметтік төлемнің бір бөлігін алуға құқығы бар адам зейнетақы төлеу жөніндегі мемлекеттік орталыққа жүгінеді. Зейнетақы төлеу жөніндегі мемлекеттік орталықта, тұрғылықты жері бойынша өтінішпен бірге қажетті құжаттар ресімделеді.

Жаңа технологиялар енгізілгеннен кейін дәстүрлі салаларда еңбек резервтері босатылатын болады. Алайда өнеркәсіптің жаңа салаларын құру мен дамыту жұмыспен қамтудың және азаматтардың нақты табысын өсірудің негізгі көзіне айналуға тиіс.

Лайықты жұмыспен қамтамасыз ету – халықты әлеуметтік қорғаудың негіздері, кадрлық әлеуметтік дамыту мен іске асырудың негізгі шарттары қоғамдық байлықтың өсуінің және өмір сүру сапасын арттырудың кепілі болып табылады.

Қазіргі уақытта міндетті зейнетақы және кәсіптік зейнетақы жарналарын, сондай-ақ ерікті зейнетақы жарналарын тартатын жалғыз ұйым «Бірыңғай зейнетақы қоры» АҚ болып табылады.

Бірыңғай зейнетақы қорының есептік деректерін негізге ала отырып, Қазақстан Республикасының зейнетақы нарығындағы ағымдағы жағдайды талдайық.

Кесте 1 – Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының жеке зейнетақы шоттарының (алушыларының) саны

Аталуы	Жылдар		
	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.
БЖЗҚ жеке зейнетақы шоттарының (алушыларының) саны:	–	–	–
МЗЖ олардың пайдасына шығарылғандары	9377563	9474689	9380059
ЕЗЖ олардың пайдасына шығарылғандары	39934	39045	36517
МКЗЖ олардың пайдасына шығарылғандары	328105	372889	400427
Ескертпе – [5] көзі негізінде автормен құрастырылды.			

1-кестеде келтірілген деректер 2020 жылғы 1 қаңтарда салымшылардың (алушылардың) шоттары санының 94630 бірлікке немесе 1,0% міндетті зейнетақы жарналарына қысқарғанын көрсетеді. Бұл ретте 2528 бірлікке немесе 6,5% ерікті зейнетақы жарналары есебінен жүзеге асырылған. Есепті кезеңде міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының саны 27 538 бірлікке немесе депозиттік шоттардың (алушылардың) 7,4%-ына ұлғайды.

2-кестеде Алматы облысы бойынша 2017–2019 жылдарға арналған зейнетақы мен жәрдемақы төлеуге қаражат қажеттілігі жөніндегі деректер берілген.

Кесте 2 – Алматы облысы бойынша 2017–2019 жылдарға арналған зейнетақы мен жәрдемақы төлеуге қаражат қажеттілігі

Аталуы	2017 ж.		2018 ж.		2019 ж.	
	Сомасы, мың тг	Саны, адам	Сомасы, мың тг	Саны, адам	Сомасы, мың тг	Саны, адам
Зейнетақы	4 030 107	107 129	4 476 176	109 760	5 034 987	112 856
Мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар	581 328	28 602	623 277	28 112	817 965	27 601
Мүгедектігі бойынша МӘЖ	43 6118	20 650	468 894	20 497	621 724	20 117
Асыраушысынан айрылған жағдайдағы МӘЖ	144 379	7 872	153 749	7 558	195 765	7 444
Жасына байланысты төленетін МӘЖ	830	80	633	57	475	40
Арнайы жәрдемақылар	235 696	49 314	247 437	48 671	258 273	47 946
ҰОС қатысушылары	6 252	211	5 073	160	4 106	121
ҰОС мүгедектері	1 866	63	1 331	42	1 187	35
ҰОС қатысушыларына теңестірілгендер	12 140	1 059	12 710	1 033	13 210	998
ҰОС немесе жеңілдіктер бойынша мүгедектерге теңестірілгендер	3 829	272	4 223	279	4 380	272
ҰОС қаза болған жауынгерлердің жесірлеріне	99	12	62	7	38	4
ҰОС қаза болғандардың отбасыларына	3 165	370	3 486	380	3 710	380
Соғыстан қайтыс болған мүгедектердің әйелдеріне	2 688	567	2 437	479	2 324	428
КСРО орденімен марапатталғандар	36 130	8 972	38 205	8 620	36 315	8 023
1 және 2 топ мүгедектері	38 630	13 802	41 345	13 704	44 331	13 677
3 топ мүгедектері	11 103	9 236	12 146	9 357	12 986	9 297
16 жасқа дейінгі мүгедек балалар	4 158	2 285	4 457	2 282	4 712	2 264
Көпбалалы аналар, марапатталғандар	86 439	7 289	89 024	7 011	92 514	6 812
Саяси репрессия құрбандары	3 803	1 914	3 966	1 866	4 175	1 834

2-кестенің жалғасы

Ерекше қызметтері үшін	27	14	21	10	20	9
КСРО Әлеуметтік еңбек қаһармандары	124	7	114	6	101	5
4 және одан астам балалары бар көпбалалы отбасылар	24 975	3 175	28 554	3 370	33 864	3 723
Экологиялық үстемақылар	694	205	703	194	698	180
Баланың туылуына байланысты берілетін бір реттік жәрдемақы	64 551	1 059	89 149	1 358	92 447	1 303
Бір жасқа дейінгі баланы қарау бойынша жәрдемақы	48 833	3 618	55 922	3 389	58 437	3 379
Мүгедек баланы тәрбиелеу бойынша жәрдемақы	54 535	2 566	58 343	2 532	61 460	2 497
Базалық зейнетақы	1 130 109	107 971	1 244 361	110 690	1 360 032	113 032
Мемлекеттік кепілдендірулер	57 552	561	56 570	603	55 834	590
Бюджеттік субсидиялар	15 126	4 449	16 190	3 879	16 873	4 034
Зиянның орнын толтыру бойынша ай сайынғы төленетін төлемдер	83	5	214	6	254	7
Ескертпе – [6] көзі негізінде автормен құрастырылды.						

Зейнетақы төлемдерінің негізгі бөлігі 2019 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 1 004 880 мың теңгеге өсіп, 5 034 987 мың теңгені құраған зейнеткерлікке келеді.

Талданып отырған кезеңде әлеуметтік мемлекеттік жәрдемақы алушылардың саны бір пайызға қысқарды. Бұл 2019 жылы Алматы облысының барлық зейнетақы және жәрдемақы алушыларының 15%-ын құрады.

Кесте 3 – Қазақстандағы денсаулық сақтауды дамыту көрсеткіштері

Берілгендер	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.	2019 ж. 2016 ж-ға, %
Барлық мамандықтағы дәрігерлер саны, мың адам	54,8	55,5	57,3	59,4	108,8
10 000 адамға шаққанда	36,3	36,5	37,6	38,4	105,2
Орта медперсонал саны, мың адам	117	119,6	125,2	130	113,0
10 000 адамға шаққанда	77,6	78,6	81,8	84	109,2
Ауруханалар саны	1 042	1 063	1 086	1 055	102,5
Аурухана төсектерінің саны, барлығы,мың	116,6	117,6	119	119,6	104,2
10 мың тұрғынға шаққандағы аурухана төсектерінің саны	77,4	77,3	77,3	76,8	100,0
Дәрігерлік мекемелер саны	3 462	3 434	3 609	3 896	112,5
Амбулаториялық-емханалық мекемелердің қуаты (бір ауысымдағы үй-жайлар саны), барлығы, мың	251,1	253,1	287,1	287	114,6
10 000 адамға шаққанда	166,6	166,3	186,5	184,4	110,1
Дербес әйелдер емханаларының, мекемелерінің саны	2 070	2 043	2 048	1 683	81,5
Босанатын және жүкті әйелдерге арналған төсек саны, мың	9,9	10,3	10,4	11	113,4
Науқас балаларға арналған төсектердің саны, мың	19,4	20	20	19,6	96,6
Ескертпе – [6] көзі негізінде автормен құрастырылды.					

Кестеде дәрігерлер мен медбикелер саны, аурухана мен амбулаториялық мекемелердің саны артқаны, ал аурухана төсектерінің саны азайғаны көрсетілген.

Соңғы онжылдықта Қазақстан халқының денсаулық сақтау саласындағы неғұрлым теріс үрдістердің негізгі себептерінің бірі өлім-жітімнің өсуі болып табылады:

- ♦ жүрек-қан тамырлары ауруларынан (2018 жылы 51,7%);
- ♦ жарақаттар мен уланулар (14,2%);
- ♦ онкологиялық аурулар (11,5%).

Нәтижесінде өмір сүру ұзақтығының төмендігі 61 жасты құрайды (жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексіне сәйкес 107-орында).

Қазіргі уақытта іске асырылып жатқан Үкімет бағдарламалары халықтың табыс деңгейін арттыруға, халықтың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау шараларын кеңейтуге бағытталған:

- ♦ 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасы бойынша ең төменгі жалақы 1,5 есеге (28 мыңнан 42 мыңға дейін) ұлғайды;

- ♦ 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап салыстырмалы түрде төмен жалақы мөлшерімен (айына ең төменгі есептік көрсеткіштің 25 еселенген мөлшерінен аспайтын) жұмыс істейтін қазақстандықтарды қолдау үшін салықтық жүктеме 10 есеге, яғни 1%-ға дейін төмендетілді;

- ♦ «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» ҚР Заңының жобасында азаматтарды әлеуметтік қамсыздандыруды арттыруға бағытталған өзгерістер қарастырылған. Атап айтқанда, мүгедектік және еңбекке қабілеттіліктен айырылу жағдайында әлеуметтік төлемдер мөлшерінің ұлғаюы. Мемлекеттік әлеуметтік қордан сақтандыру 5%-ға мүгедектік жағдайында әлеуметтік төлемдердің орташа мөлшерін 15,9-дан 16,6 мың теңгеге дейін арттырады. Асыраушысынан айырылған жағдайда төленетін әлеуметтік төлемдердің орташа мөлшері 20,6-ға дейін артады.

Әр өңір бойынша әлеуметтік карталарды әзірлеу жоспарлануда (оның ерекшелігін ескере отырып). Тұрғын үймен қамтамасыз ету, білім беру және медициналық қызметтерге қол жеткізу және т.б. саласындағы нақты іс-шараларды қоса алғанда.

«7–20–25» ипотекалық тұрғын үй бағдарламасы жұмыс істейді. Бұл бағдарлама коммерциялық банктер әзірлеген ұқсас бағдарламаларға қарағанда тиімдірек шарттарды ұсынады: жылдық пайыздық мөлшерлеме 7%, бастапқы жарна сомасы 20%, ипотека мерзімі – 25 жылға дейін.

Сонымен қатар, экономиканың көптеген бағыттары бойынша көптеген заңдардың, Үкімет шешімдерінің қабылдануына қарамастан, оң өзгерістерге қол жеткізілген жоқ. Шешілуі халықтың өмір сүру деңгейін арттыруға мүмкіндік беретін проблемалар әлі де бар.

Балалары бар аз қамтылған отбасыларды атаулы әлеуметтік қолдауды арттыру және күшейту осы санаттағы отбасылардың жоғары осалдығына, еңбек қызметінен түсетін кірістердің ұлғаю әлеуетіне, өңірлік бюджеттердегі мемлекеттік әлеуметтік қорлардың шектеулеріне байланысты. Сондай-ақ, жалпыұлттық мақсаттарға қол жеткізе отырып, Қазақстан Республикасының кедейлігін қысқартумен және демографиялық дамуымен байланысты.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1 Современные демократические преобразования в Республике Казахстан: научное издание / под общей ред. Султанова Б.К. – Алматы, 2017. – С. 210.

2 Карданова И.В. Социально-демографическая политика // Современные курсы теоретических и прикладных исследований, 2015: материалы международной научно-практической интернет-конференции. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer38/447.pdf>.

3 Бакалдина Е.С. Государственная социальная политика Российской Федерации: выбор приоритетов // Вестник Кемеровского государственного университета. – 2019. – № 4. – Т. 1. – С. 104–107.

4 Тыныштықбаев А.Д. Социальная политика Республики Казахстан: теоретический аспект / А.Д. Тыныштықбаев, А.Ш. Абдимомынова // Молодой ученый. – 2017. – № 3(137). – С. 404–406. URL: <https://moluch.ru/archive/137/38532/> (дата обращения: 9.05.2020).

5 Сайт АО «ЕНПФ». Показатели фонда в динамике: <https://www.enpf.kz/upload/medialibrary/ee9/ee93126691a37588cc39d88c3da2e95c.pdf>.

6 Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы. Әлеуметтік қауіпсіздік статистикасы: <https://stat.gov.kz/official/industry/66/statistic/6>.

ӘДБИЕТТЕР ТИЗИМИ

1 Sovremennye demokraticheskie preobrazovaniya v Respublike Kazakhstan: nauchnoe izdanie / pod obshchei red. Sultanova B.K – Almaty, 2017. – S. 210.

2 Kardanova I.V. Sotsial'no-demograficheskaya politika // Sovremennye kursy teoreticheskikh i prikladnykh issledovaniy, 2015: materialy mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi internet-konferentsii. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer38/447.pdf>.

3 Bakaldina E.S. Gosudarstvennaya sotsial'naya politika Rossiiskoi Federatsii: vybor prioritetov // Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2019. – № 4. – Т. 1. – S. 104–107.

4 Tynyshtybaev A.D. Sotsial'naya politika Respubliki Kazakhstan: teoreticheskii aspekt / A.D. Tynyshtybaev, A.Sh. Abdimomynova // Molodoi uchenyi. – 2017. – № 3(137). – S. 404–406. URL: <https://moluch.ru/archive/137/38532/> (data obrashcheniya: 9.05.2020).

5 Sait АО «ENPF». Pokazateli fonda v dinamike: <https://www.enpf.kz/upload/medialibrary/ee9/ee93126691a37588cc39d88c3da2e95c.pdf>.

6 Қазақстан Республикасы Стратегиялық зhosparlau zhәне reformalar agenttigi Ұлттық статистика byurosy. Әлеуметтік қауыспыздық статистикасы: <https://stat.gov.kz/official/industry/66/statistic/6>.

Г.Б. САХАНОВА,¹

PhD, доцент.

Университет «Туран»¹

ФОРМИРОВАНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО КАЗАХСТАНА

Аннотация

В данной статье рассматривается поиск оптимальных моделей социальной политики, обеспечивающих социально-политическую стабильность для развития государства. В период экономического спада самой уязвимой сферой является социальная. Неудовлетворенность населения и социальный кризис переходят в политическую сферу. Государство стоит перед выбором по либерализации экономического и политического пространства для стабилизации социальной сферы или усиления контроля. В условиях кризиса государство стремится сохранить прежний уровень социальных гарантий и поддержать приоритетные направления. Поэтому основным направлением взаимодействия гражданского общества и государства является сфера социальной политики. Основным содержанием и целью работы правительства является социальная политика государства. Все мероприятия проводятся в рамках сохранения и повышения уровня жизни общества через решение социальных проблем. В этой связи изучение закономерностей и условий для реализации социальной политики является актуальным вопросом. Применение результатов в социальной, экономической и политической реальности является актуальным и важным.

Ключевые слова: социальная политика, власть, социальные группы, нормы, пособия, пенсия, стабильность, социальные гарантии.

G.B. SAKHANOVA,¹

PhD, associate professor.

Turan University¹

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF MODERN KAZAKHSTAN

Abstract

The relevance of the topic of the article is due to the problem of finding optimal models of social policy that guarantee socio-political stability and presuppose the development of modern states. During the period of economic downturn, the social sphere becomes vulnerable, the emerging social crisis leads to a transition to the political sphere. In domestic conditions, the state is faced with a dilemma – to move towards the liberalization of the economic and political space, stabilizing the social sphere or strengthening control. Both options can be, but neither the first nor the second option can guarantee a successful outcome. In a crisis, there is a problem of maintaining the same level of social guarantees for foreign countries and the lack of economic growth. In this regard, the main area of interaction between civil society and the state is the sphere of social policy. The social policy of the state is the main content and goal of the government. Political forces are legitimate in conditions conducive to the preservation and improvement of the standard of living of society. As well as solving social problems. In this regard, the study of the laws of the implementation of social policy and their application in social, economic and political reality are relevant and important.

Key words: social policy, power, social groups, norms, benefits, pension, stability, social guarantees.